

KALASTA KAHISEVAA

Sisä-Suomen kalatalousryhmän strategia 2014-2020
15.01.2014 Lausuntokierrosta varten

15.1.2015

Sisä-Suomen kalatalousryhmä

SISÄLLYSLUETTELO

SISÄLLYSLUETTELO	1
1. KALATALOUSRYHMÄN TAUSTAA JA STRATEGIAN LAADINTAPROSSI	3
2. TOIMINTA-ALUEEN KUVAUS JA SWOT ANALYYSI	4
2.1 Toiminta-alue ja sen vesistöt	4
2.2 Elinkeinokalatalous alueella	5
2.2.1 Ammattikalastus.....	5
2.2.2 Kalankasvatus	6
2.2.3 Kalastusmatkailu	6
2.2.4 Kalanjalostus.....	7
2.2.5 Kauppa ja tukkutoiminta	7
3. SWOT.....	8
3.1 Alueen vahvuudet.....	8
3.2 Alueen heikkoudet.....	9
3.3 Alueen mahdollisuudet.....	9
3.4 Uhat	10
4. VISIO JA STRATEGIA.....	11
5. TOIMINTALINJAT, TOIMENPITEET JA RAHOITUS.....	12
5.1 TL 1. Osaamisen, laadun ja innovaatioiden kehittäminen	12
5.1.1 Laatu järjestelmät ja sertifikaatit	12
5.1.2 Hyvien käytäntöjen ja osaamiskeskittymien hyödyntäminen	12
5.1.3 Yrittäjien ja viranomaisten koulutus	12
5.1.4 Uuden tekniikan kehittäminen ja käyttöönotto	12
5.2 Infrastruktuurin ja toimintaympäristön kehittäminen	13
5.2.1 Infrastruktuurin kehittäminen ja investointien suunnittelu	13
5.2.2 Luonnonravintolammikkokapasiteetin lisääminen ja vesiviljelyn uudet sijoituspaikat	14
5.2.3 Yritystoiminnan ja verkostoitumisen tukeminen.....	14
5.2.4 Kalastajakulttuurin säilyttäminen ja ammattikalastuksen turvaaminen	15
5.3 Uusien tuotteiden ja markkinoinnin kehittäminen	15
5.3.1 Uusien tuotteiden ja markkinoinnin kehittäminen.....	15
5.3.2 Myyntikanavien monipuolistaminen ja kaupan yhteistyön kehittäminen	16

5.4	Määrälliset tavoitteet	16
5.5	Ohjelman rahoitus	17
6.	KALATALOUSRYHMÄN HALLINTO JA AKTIVOINTI	18
6.1	Päätöksenteko	18
6.2	Hankeprosessi.....	18
6.3	Hankkeiden valintakriteerit	19
6.4	Viestintä ja aktivointi	20
7.	LIITTEET.....	21

1. KALATALOUSRYHMÄN TAUSTAA JA STRATEGIAN LAADINTAPROSSI

Sisä-Suomen kalatalousryhmä ja -alue muodostuu seitsemästä maaseudun paikallislähtöistä kehittämistä tekevästä Leader- toimintaryhmästä ja niiden toiminta-alueesta. Kalatalousryhmän toiminta-alue kattaa Keski-Suomen ja Päijät-Hämeen maakunnat sekä osia Etelä-Savon ja Kymenlaakson maakunnista. Sisä-Suomen kalatalousstrategian ja kalatalousryhmän toteutuksesta vastaavat alueen Leader -toimintaryhmät: Etpähä ry, Jyväsräihi ry, Maasetukehitys ry, Pohjois-Kymen kasvu ry, Päijänne-Leader ry, Vesuri ry ja Viisari ry yhdessä alueen elinkeinokalatalouden harjoittajien, vesialueiden omistajien sekä alueen oppilaitosten ja muiden kehittäjäyhteisöjen kanssa. Kalatalousryhmän hallinnosta vastaa Päijänne-Leader ry. Sisä-Suomen kalatalousryhmän toiminnan tavoitteena on alueen toimijoiden aktivointi ja alkutuotantoedellytysten parantaminen esimerkiksi kehittämällä alkutuotantoa tukevaa infrastruktuuria ja osaamista sekä kartoittamalla alueen kehittämistarpeita ja aktivoimalla alueen yrityksiä ja yhteisöjä.

Ensimmäiset keskustelut Sisä-Suomen kalatalousryhmän perustamisesta ja toiminnan tarpeellisuudesta aloitettiin Päijänne-Leader ry:n aloitteesta vuonna 2010. Varsinainen ohjelmaprosessi on tehty vuosien 2013 ja 2014 aikana. Varsinaisen ohjelmaprosessin suunnittelusta ja laatimisesta ovat vastanneet Päijänne-Leader ry sekä Hämeen kalatalouskeskus yhdessä alueen muiden Leader-toimintaryhmien kanssa. Sisä-Suomen kalatalousstrategian laadintaprosessista on pyritty tekemään mahdollisimman paikallislähtöinen. Ohjelman laatimiseen ovat osallistuneet niin alan yrittäjät kuin alueen oppi- ja tutkimuslaitosten, hallinnon edustajat sekä vesialueiden omistajat ja alueen kehittäjäorganisaatioiden edustajat. Osana ohjelmaprosessia on myös haastateltu Suomessa jo toimivien kalatalousryhmien edustajia. Lisäksi ohjelman laadinnan aikana on haastateltu puhelimitse tai henkilökohtaisissa tapaamisissa toiminta-alueelta kolmisenkymmentä alan toimijaa. Näillä haastatteluilla on pyritty keräämään ideoita ja kokemuksia muilta alueilta.

Ohjelman laadintaprosessin aikana järjestettiin yhteensä 5 aluetilaisuutta:

Padasjoki (ammattikalastajat) 7.3.2013

Asikkala 23.4.2014

Jyväskylä 24.4.2013 ja 28.5.2013

Asikkala 11.6.2014

Aluetilaisuuksien tarkoituksena oli kerätä alan toimijoilta mahdollisimman paljon ideoita ja kehittämistarpeita alueen elinkeinokalatalouden kehittämiseksi. Kesäkuussa 2014 järjestetty Asikkalan tilaisuus keskittyi strategialuonnoksen käsittelyyn ja palautteen keräämiseen lopullisen strategian laatimiseksi. Näiden tapaamisten lisäksi pidettiin Jyväskylässä toimintaryhmien palaveri, jossa tehtiin korjauksia strategian hallintoon ja tiedotukseen liittyviä korjauksia. Samalla toimintaryhmien edustajat päättivät että Päijänne-Leader ry ottaa vastuulleen kalatalousryhmän hallinnon sekä tarjoaa toiminnalle tilat.

2. TOIMINTA-ALUEEN KUVAUS JA SWOT ANALYYSI

2.1 Toiminta-alue ja sen vesistöt

Sisä-Suomen kalatalousryhmän toiminta-alueen Vesistöt kuuluvat pääosin Kymijoen päävesistöalueeseen. Lisäksi alueen kaakkoisosassa sijaitseva Vuohijärvi kuuluu Mäntyharjun reitin valuma-alueeseen. Ammattikalastuksen harjoittamiseen soveltuvaa vesipinta-alaa alueelle kertyy noin 200.000 hehtaaria. Alueella on myös hyvät olosuhteet kalankasvatukselle, koska alueen reittivesien virtaamat ovat suuria mikä turvaa kalanviljelylaitosten riittävän vesityksen.

Sisä-Suomen kalatalousryhmän toiminta-alue ja toiminta-alueen Leader-ryhmät

Alueen vesistöjen vedenlaatu on pääosin joko hyvässä tai erinomaisessa kunnossa. Alueen pohjoisimman osan suurjärvet ovat joko karuja tai lievästi reheviä. Alueen suurin järvi Päijänne voidaan jakaa karkeasti jaoteltuna karuun etelä-osaan ja rehevään pohjois-osaan. Alueellisesta pistekuormituksesta ei ole aiheutunut laajempaa haittaa Sisä-Suomen kalatalousalueen suurjärville. Joillakin alueilla tilanne saattaa olla jopa päinvastainen, sillä lievä ravinnetason lisäyksen on havaittu kasvattavan vesistön tuotantokykyä. Tällaisia alueita löytyy mm. Keski- ja Pohjois-Päijänteellä, missä ammattikalastukselle tärkeät kuhasaaliit ovat järven karumpia ja puhtaampia osia parempia. Toisaalta järven karummissa ja puhtaammissa osissa muikkukannat ovat vahvempia.

Alueen merkittävimmät vesistökuormituksen aiheuttajat ovat asutus, maa- ja metsätalous, sekä turvetuotanto. Lisäksi toiminta-alueen pohjoisosissa on laajaa mekaanista ja kemiallista metsäteollisuutta. Metsäteollisuuden vaikutus alueen vesistöjen tilaan ja kalatalouteen on kuitenkin pienentynyt huomattavasti johtuen teollisuuden puhdistus- ja tuotantoprosessien parantumisesta.

Suurimman yksittäisen uhkatekijän ja haitan kalataloudelle muodostaa tällä hetkellä turvetuotanto. Turvetuotannon vesistöille aiheutuvat ongelmat johtuvat lähinnä vesistöihin päätyvästä liukenemattomasta orgaanisesta aineksesta (lähinnä humus). Tästä aiheutuvia vesistömuutoksia ja haittoja on havaittu mm. Päijät-Hämeen Tainionvirassa, sekä Keski-Suomessa Pääjärvässä, Keuruun ja Multian kunnan alueilla, sekä Saarijärven reitillä.

Alueen pienimpien järvien tila vaihtelee erinomaisesta välttävään. Kemiallisen arvioinnin perusteella vedenlaadultaan kohtalaisiksi luokitellut vesistöt näyttävät olevan tuottoisia kuhavesiä. Puhtaimmissa järvissä taasen menestyvät muikku ja siika. Tämän vuoksi veden laatu ei ole välttämättä ratkaiseva tekijä arvioitaessa vesistön merkitystä kalastuselinkeinon kannalta.

2.2 Elinkeinokalatalous alueella

2.2.1 Ammattikalastus

Sisä-Suomen kalatalousryhmän toiminta-alueella on tällä hetkellä kolmisenkymmentä täysipäiväistä ammattikalastajaa. Heidän lisäksi alueella toimii osa-aikaisia ammattikalastajia. Toiminta-alueen koosta, historiasta ja luonnonympäristöstä johtuen alueen elinkeinokalatalouden painopisteet vaihtelevat huomattavasti alueen eri osien välillä. Kalastajamäärät ovat viime vuosina pysyneet kohtuullisen tasaisina, mutta uhkaavat kääntyä laskuun kalastajien ikääntymisen vuoksi.

Keski-Suomen suurilla ja keskisuurilla järvillä ammattikalastus on pääsääntöisesti keskittynyt verkkokalastukseen. Keski- ja Pohjois-Päijänteellä sekä sen lähialueiden pienjärvillä kuhan verkkopyynti on paikoin hyvinkin kannattavaa, tosin työlästä. Keski-Suomessa kaupallinen muikunpyynti on keskittynyt Keiteleelle ja Etelä-Konnevedelle. Päijänteestä poiketen em. järvillä on edelleen myös muikun ammattimaista nuottakalastusta.

Eteläisellä Päijänteellä valtaosa ammattikalastuksen saaliista koostuu troolareiden muikku- ja siikasaaliista. Sisä-Suomen kalatalousryhmän toiminta-alueella troolilla kalastaa noin 15 troolikuntaa. Pelkästään verkolla kalastavia ammattikalastajia eteläisellä Päijänteellä ei ole. Päijät-Hämeen Ruotsalaisella on viime vuosina ollut tasaisen hyvä muikkukanta. Siitä huolimatta alueella on hyvin vähän ammattikalastusta. Tämä johtuu osittain vesialueen repaleisesta omistuspohjasta sekä yleisestä epäluuloisuudesta ammattikalastusta kohtaan. Lahden seudulla Päijänteen ulkopuolisilla järvillä (Vesijärvi) on jonkin verran ammattikalastusta. Alueen eteläosassa, Kymenlaakson sisävesillä on hyvin vähän elinkeinokalatalouteen liittyvää toimintaa.

Sisä-Suomen kalatalousryhmän toiminta-alueen merkittävimmän saalislajit ovat muikku, kuha ja siika. Muikkujen kannanvaihtelut ovat kuitenkin voimakkaita ja niiden ennustaminen on vaikeaa Päijänteellä vahvojen ikäluokkien väli on ollut noin 10-15 vuotta. Alueen troolikalastajat ovat tiedostaneet tilanteen ja he ovatkin pystyneet sopeuttamaan toimintansa kulloisenkin muikkukannan mukaiseksi. Muikkukannan ollessa heikko on osa kalastajista

hakenut pyyntialueita muista vesistöistä tai pyytäneet pikkusiikaa. Osa yrittäjistä on panostanut jatkojalostukseen, jolloin pienemmätkin saaliit ovat riittäneet takaamaan kannattavan yritystoiminnan jatkumisen.

Toimivia kalasatamia alueella on vain kolme: Pohjois-Keiteleen Luotolansaassa (Viitasaari), Kolimalla (Pihtipudas) ja Etelä-Päijänteellä (Padasjoki). Kalasatamien puute heikentää ammattikalastuksen edellytyksiä ja aiheuttaa ammattimaisille pyytäjille lisäkustannuksia. Ammattikalastuksen lisääminen ja toiminnan edellytysten parantaminen edellyttäisi uusien kalankäsittelytilojen rakentamista sekä vanhojen tilojen kunnostamista. Tällä hetkellä ainakin Keski-Suomen Kuhmoisiin on suunnitteilla uusi kalasatama, jolle ollaan hakemassa rahoitusta. Päijät-Hämeen Vesijärvelle on myös kaavailtu pitkään kalasatamaa, mutta sitä ei ole saatu toteutettua rahoitus ja kustannussyistä. Toimivat kalasatamat jääsemineen voisivat palvella myös alueen muita yrityksiä, matkailijoita ja kalastusmatkailun toimijoita.

2.2.2 Kalankasvatus

Kalankasvatuksen edellytykset ovat koko Kymijoen vesistöalueella varsin hyvät. Alueelta löytyvät suuret reittivedet ja niiden suuret virtaamat mahdollistavat kalankasvatuslaitosten riittävän vesityksen. Lisäksi alueen suuret vesistömassat tasaavat laitosten tuottamia ravinnepäästöjä, jolloin niiden ympäristövaikutukset jäävät pieniksi.

Kalankasvatus on keskittynyt lähinnä toiminta-alueen pohjoisosiin, jossa se on taloudellisesti merkittävin elinkeinokalatalouden toimintamuoto. Alueelta löytyy useita suuria poikastuotantoon keskittyneitä laitoksia ja joitakin teuraskalaa tuottavia laitoksia. Lisäksi merkittävä osa Suomen luonnonravintokasvatuksen tuotannosta on sijoittunut Keski-Suomeen. Alueen kalanviljelylaitoksissa osa on keskittynyt ruokakalan tuotantoon, mikä on näkynyt lievänä alituotantona istukaspoikastuotannossa.

Alueella harjoitettava luonnonravintolammikkoviljely on tällä hetkellä murroksessa kasvattajien ikääntymisen vuoksi. Tämä on näkynyt joidenkin pienien viljely-yksiköiden poistumisena markkinoilta. Suurempien kasvattajien osalta tilanne ei ole vielä hälyttävä, mutta tulevaisuudessa lammikkokapasiteetti näyttää vähentyvän. Tilannetta vaikeuttaa myös lähes 30 vuotta käytössä olleiden alaiden köyhtyminen ja suuret vaihtelut kasvatuksen onnistumisesta (johtuen mm. sään vaihteluista). Näistä seikoista johtuen mm. kuhanpoikasten tuotanto ei pysty vastaamaan tämän hetken kysyntään.

2.2.3 Kalastusmatkailu

Matkailukalatalouden harjoittamiselle on alueella erinomaiset mahdollisuudet. Eniten kalastusmatkailuun keskittyviä yrityksiä löytyy pohjoisesta Keski-Suomesta (Jyväskylästä pohjoiseen), jossa hyödynnetään mm. Äänekosken ja Viitasaaren reittien kalastusmahdollisuuksia monipuolisesti. Sisä-Suomen kalatalousryhmän toiminta-alueen karut vesistöt ovat kuitenkin viehekalastuksen saalisvarmuuden kannalta haasteellisia. Tämän vuoksi kalastusmatkailun kannattavuutta voidaan edesauttaa yhdistämällä se muihin aktiviteetteihin tai ammattikalastukseen.

2.2.4 Kalanjalostus

Alueella toimii vain muutamia merkittäviä kalanjalostusyhtiöitä. Keski-Suomessa niitä on laskutavasta riippuen 5-10 kappaletta ja Päijät-Hämeessä muutamia. Keski-Suomen kalanjalostusyhtiöistä kaksi valmistaa täyssäilykkeitä. Muiden tuotanto painottuu erilaisiin savustettuihin tuotteisiin. Päijät-Hämeen kalanjalostusyhtiöistä toisella on varsin laaja tuotekirjo ja toisen yrityksen toiminta on varsin pienimuotoista. Päijät-Hämeessä toimii myös joitakin sivutoimisesti kalaa jalostavia yrityksiä, mutta niistä ei ollut saatavissa tarkempia tietoja. Kalanjalostusyrittäjien lisäksi osa toiminta-alueen ammattikalastajista harjoittaa saaliin jatkojalostamista.

2.2.5 Kauppa ja tukkutoiminta

Alueella toimii varsin vähän päätoimisesti kalakauppaa harjoittavia yrityksiä. Keski-Suomessa niitä on kolme ja Päijät-Hämeessä kaksi. Kalatukkuja alueella toimii useita, mutta vain yhdellä on toimipiste alueella. Kalakaupan ja -tukkujen toimintaa vaikeuttaa kalan kausittainen saatavuuden vaihtelu.

3. SWOT

Toiminta-alueen SWOT –analyysi perustuu Sisä-Suomen kalatalousryhmän ja sen paikallisen kehittämisstrategian laadintaprosessin yhteydessä pidettyjen aluetilaisuuksien aikana kerättyyn aineistoon.

VAHVUUDET <ul style="list-style-type: none"> - Puhtaat vesistöt, kalojen laatu - Pääsääntöisesti elinvoimaiset kalakannat, vahvistuvat rapukannat lisäävät kannattavuutta - Ammattikalastajien korkea osaaminen - Terveet kalanviljelylaitokset - Laadukkaat kalasatamat - Markkina-alueiden läheisyys (kala tuoreena kauppaan) - Alueelta löytyy tasokasta alaan liittyvää ammatillista- ja korkeakoulutusta - Toimivat kumppanuusrakenteet alan toimijoiden välillä (RCTL, ELY-keskukset, neuvontajärjestöt) - Ammattikalastajien välinen vahva yhteistyökulttuuri - Järvikalan hyvä maine puhtaana ja terveellisenä elintarvikkeena	HEIKKOUEDET <ul style="list-style-type: none"> - Karujen vesistöjen tuotto on ajoittain paikallisesti heikko - Toiminta-alueella ei ole juurikaan sopivia lisäalueita kalankasvatustiloksille - Epätasainen toimitusvarmuus (kausiluontoista ja säästä riippuvaa) - Kasvuhaluttomuus - Keräilypisteiden ja kalankäsittelytilojen puute (kalasatamat) - Joidenkin kansanryhmien kielteinen suhtautuminen elinkeinokalatalouteen - Hajanainen vesialueiden omistus ja hallinta - Kalakantojen voimakkaat vaihtelut - Matkailukalastuksen edellytykset koetaan heikkoina, toiminta kausiluontoista ja saalisvarmuus paikoin heikko - Kalastuksen lupa-alueiden rikkonaisuus
MAHDOLLISUUDET <ul style="list-style-type: none"> - Lähikalan kysyntä kasvussa - Yhteistyön kehittäminen elinkeinojen välillä - Tekniikan kehittyminen - Kansainväliset markkinat - Matkailun lisääntyminen alueella - Täpläravun tehokas hyödyntäminen - Tuoreen kalan ja tuotteiden vienti - Järvikalan terveellisyys markkinoinnin argumenttina - Uudet tuotteet ja toimintatavat	UHAT <ul style="list-style-type: none"> - Tuontikalan osuus markkinoista kasvaa - Alan ammattilaisten ikärakenne - Kauppaketjujen ylivalta - Lupien saannin vaikeutuminen - Yrittäjän jaksaminen (ulkopuolinen työvoima kallista suhteessa alan kannattavuuteen). - Kalakantojen heikkeneminen - Ilmastomuutos ja sen tuomat haasteet kalakannoille ja kalanviljelylle - turvetuotannon humuspäästöt - Kalankasvatuksen ympäristölupien korkeat hinnat ja ankarat lupaehtot

3.1 Alueen vahvuudet

Sisäsuomen kalatalousryhmän toiminta-alueen vesistöt ovat puhtaita mikä näkyy saaliskalojen erinomaisena laatuna. Alueen vesien hyvä laatu ja riittävät vesimäärät takaavat myös kalankasvatukselle hyvät olosuhteet. Osittain tästä syystä kalanviljelyn tuottamat ruoka- ja istutuskalat ovat varsin terveitä ja vapaita vastustettavista kalataudeista. Alueen vahvuudeksi voidaan nähdä myös ammattikalastajien ja kalanviljelijöiden korkea ammattitaito. Alueelta löytyy myös lukuisia ammattikalastajia, jotka ovat panostaneet kalan käsittelyn ja laadun kehittämiseen.

Vahva ja ammattitaitoinen alkutuotanto luo hyvän pohjan kaupan ja jalostustoiminnan kehittämiseksi. Alueelta on kohtuullisen lyhyt matka tärkeille markkina-alueille. Alueella toimii tällä hetkellä kolme erittäin laadukasta kalasatamaa. Padasjoella toimivaa kalasatamaa pakastamoinen voidaan käyttää jopa lajissaan valtakunnallisena malliesimerkkinä. Osin toimivien kalasatamien ansiosta varsinkin tuoreena myyntiin toimitettavalla kalalla on hyvä maine kuluttajien ja kaupan silmissä.

Alueen vahvuuksiksi voidaan nähdä myös toimivat yhteistyöverkostot niin ammattikalastajien, kalanviljelijöiden, neuvontajärjestöjen, alan tutkijoiden kuin kalatalousviranomaisten välillä. Alueelta löytyy myös laadukasta elinkeinokalatalouden alaan liittyvää koulutusta aina toiselta asteelta yliopistoon. Laadukas koulutus- ja tutkimustarjonta luovat vahvan pohjan elinkeinokalatalouden innovaatioympäristön kehittämiseksi.

3.2 Alueen heikkoudet

Erinomainen veden laatu tarkoittaa yleensä ravinteiden vähyyttä vesistössä. Tämä johtaa vesistön alhaiseen perustuotantoon ja sitä kautta reheviä vesistöjä pienempiin kalansaaliisiin. Tästä syystä pyyntiponnistuksen on oltava joillakin alueilla kova riittävän saalismäärän ja tulotason saavuttamiseksi. Vesiviljelyn kannalta alueen heikkoutena voidaan pitää uusille kalanviljelylaitoksille sopivien paikkojen vähyyttä. Tämä on estänyt joidenkin alueella toimivien yritysten tuotannon lisäämisen. Myös heikko investointihalukkuus vaivaa alan yrityksiä.

Tietyt sosiaaliset tekijät ja elinkeinokalatalouden kokeminen uhkaksi vaikeuttaa elinkeinokalatalouden toimintaa alueelle. Kielteinen ilmapiiri saattaa heikentää ammattikalastajien mahdollisuuksia saada vesialueita käyttöönsä. Myös vesialueiden omistajuuden repaleisuus vaikeuttaa lupien hankkimista joillakin alueilla. Usein kalastajat joutuvatkin hankkimaan pyyntialueita sieltä täältä, mikä heikentää toiminnan tehokkuutta ja kannattavuutta.

Kalan jalostusta ja markkinointia helpottaisi kalan jatkuva ja tasainen saatavuus. Kalakantojen luontainen vaihtelu sekä vaihtuvat sääolosuhteet kelirikkoineen aiheuttavat sille kuitenkin suuria rajoituksia.

Suomessa on toteutettu useita matkailukalastukseen kehittämiseen tähtäviä hankkeita. Silti ala ei ole lähtenyt kovinkaan näkyvään kasvuun. Sisä-Suomen kalatalousryhmän alueella vahvistumista rahoittaa karujen vesistöjen heikko saalisvarmuus.

3.3 Alueen mahdollisuudet

Lähiruoka ja lähikala-ajattelu sekä paikallisuus ovat olleet viime vuosina voimakkaassa nousussa. Tämä on Sisä-Suomen kalataloudelle vahva markkinavaltti, sillä alueelta on lyhyet etäisyydet maamme päämarkkina-alueille ja kasvukeskuksiin (Jyväskylä, Tampere, Kuopio, Oulu, Helsinki). Alueen kalatuotteille olisi varmasti kysyntää myös ulkomailla.

Matkailun lisääntyminen alueella lisää mahdollisuuksia myös matkailukalastuksen kehittämiseen. Varsinkin Venäjältä alueelle saapuvat matkailijat ovat kiinnostuneet kalastuksesta. Toisin kuin suomalaiset matkailijat he eivät vaadi saaliikseen lohikaloja, vaan esimerkiksi ahven, hauki, lahna ja kuha kelpaavat saaliiksi, mikä helpottaa saalisvarmuuden parantamista. Lisäksi matkailukalastuksen kehittymistä voidaan tukea luomalla

viehekalastuksen lisäksi muita aktiviteetteja, joita voisivat olla esimerkiksi täpläravun pyynti, verkkokalastus (varsinkin talvella) ja luonnon tarkkaileminen.

Kalanviljelyssä vahvuutena on pidetty joidenkin alan yrittäjien vahvaa pyrkimystä viljelytekniikan kehittämiseen, mikä helpottaa uusien innovaatioiden kehittämistä ja käyttöönottoa alueella. Tekniset parannukset ja uusien innovaatioiden käyttöönotto luovat mahdollisuuksia myös ammattikalastuksessa ja kalanjalostuksessa.

3.4 Uhat

Suurimmat suomalaisen kalan alkutuotannon uhat tulevat maamme ulkopuolelta. Kalan alkutuottajat eivät tällä hetkellä kilpaile niinkään keskenään vaan norjalaisen kasvatetun lohien kanssa. Kustannusten jatkuvan kasvamisen vuoksi myös kilpailu vaikeutuu.

Ulkopuolelta palkattavan työvoiman kustannukset ovat korkeat, mikä heikentää alan investointihalukkuutta. Kalan kasvatusta hankaloittavat myös kaiken aikaa tiukkenevat lupaehdot ja kustannukset. Koko alaa uhkaa tällä hetkellä toimijoiden ikärakenteen heikkeneminen ammattilaisten vanhetessa. Elinkeinokalatalouden ammatit ovat raskaita ja vaativia, jonka vuoksi ne eivät välttämättä kiinnosta elämäänsä ja urasuunnitelmia tekeviä nuoria. Kalan markkinoinnissa uhkana on kauppaketjujen ”ylivalta” suhteessa kalan tuottajiin. Tämä heikentää kalasta saatavaa hintaa, rajoittaa markkinointia sekä vaikeuttaa kasvavien kustannusten saamista myyntihintaan.

Myös ympäristön tilassa aiheutuvat muutoksen voivat muodostaa uhkan elinkeinokalataloudelle. Tällaisista uhista voidaan mainita mm. turvetuotannon aiheuttamat humuspäästöt, jotka voivat lopettaa kalastuksen joiltain alueilta kokonaan. Lisäksi lämpenevä ilmasto luo omat paineensa niin kalanviljelylle kuin luonnonkalakantojen kestävyydelle.

4. VISIO JA STRATEGIA

Sisä-Suomen kalatalousalueen visio 2020 on tehdä Sisä-Suomen kalatalousryhmän toiminta-alueesta sisävesialueiden elinvoimaisin elinkeinokalatalouden alue. Vision mukaisesti alue tunnetaan laadukkaista kalatuotteista sekä hyvistä tuotantotavoista ja -muodoista ja erittäin toimivasta logistiikasta. Alan tuotantoketjun kuuluvien osapuolten välinen yhteistyö toimii saumattomasti niin keskenään kuin alan neuvonta- ja kehittäjäorganisaatioiden sekä vesialueiden omistajien ja viranomaisten kanssa. Alan kannattavuus on parantanut uusien tuotantotapojen, logistiikan parantumisen lisäksi jalostusasteen nousun seurauksena. Alueella harjoitettava taloudellisesti kannattava matkailukalastusliiketoiminta tekee läheistä yhteistyötä niin muun matkailusektorin kuin muiden elinkeinokalatalouden toimijoiden kanssa.

Visiossa määriteltyyn tavoitetilään päästää toteuttamalla kolmea strategista toimintalinjaa:

- 1. OSAAMISEN, LAADUN JA INNOVAATIOIDEN KEHITTÄMINEN**
- 2. INFRASTRUKTUURIN JA TOIMINTAYMPÄRISTÖN KEHITTÄMINEN**
- 3. UUSIEN TUOTTEIDEN JA MARKKINOIDEN KEHITTÄMINEN**

Toimintalinjojen sisällä toteutetaan lisäksi neljää läpileikkaavaa teemaa, jotka ovat yhteistyö, kestävä elinkeinokalatalous, nuoret sekä ilmastonmuutokseen sopeutuminen. Sisä-Suomen kalatalousstrategia ja sen avulla rahoitettavat toimenpiteet edistävät omalta osaltaan Euroopan yhteistä kalatalouspolitiikkaa (YKP) sekä Eurooppa 2020 -strategiaa. Kalatalousstrategian toimenpiteiden rahoittamisessa käytetään mahdollisuuksien mukaan hyödyksi myös muita rahoituskanavia ja -ohjelmia. Lisäksi ohjelman toimenpiteiden toteuttaminen nojaa alueella tehtävään laajaan yhteistyöhön. Yhteistyön keskiössä ovat elinkeinokalatalouden harjoittajat, vesialueen omistajat, tutkimus- ja oppilaitokset sekä alueen elinkeinolliset kehittämissyhtiöt ja yhteisöt.

5. TOIMINTALINJAT, TOIMENPITEET JA RAHOITUS

5.1 TL 1. Osaamisen, laadun ja innovaatioiden kehittäminen

5.1.1 Laaturjestelmät ja sertifikaatit

Toimenpiteen avulla edistetään elinkeinotoiminnan kannattavuutta parantamalla toiminnan ja lopputuotteiden laatua. Laatutyössä keskeisessä roolissa on ruokakalan tuottajien, jatkojalostajien ja kaupan välinen yhteistyö. Suomen sisävesien ammattikalastajilla on tällä hetkellä käytössään mm. ISO 9001:2008 laaturjestelmä, joka luo hyvän pohjan toiminnan kehittämiseksi. Käytössä olevasta laaturjestelmästä huolimatta ammattikalastusta vaivaa aika-ajoin syytökset kalakantojen kestävyuden vaarantamisesta. Tästä johtuen kotimaisen sisävesikalalan laadun kehittämiseen ja markkinointiin voitaisiin saada lisäpontta tukemalla esim. kestävästä tuotannosta ja kaupasta kertova MSC-ympäristösertifikaatin käyttöönottoa. Toimenpiteen avulla tuetaan myös laaturjestelmistä ja sertifikaateista tiedottamista.

5.1.2 Hyvien käytäntöjen ja osaamiskeskittymien hyödyntäminen

Toimenpiteen avulla tuetaan uusien innovaatioiden ja hyvien käytäntöjen kehittämistä ja käyttöönottoa alueella. Samalla Sisä-Suomen kalatalousryhmän alueella kehitettyjä hyviä käytäntöjä ja innovaatioita voidaan siirtää hyödyntämään muita alueita. Päijänteen rannalla sijaitsevan Padasjoen kalasataman ympärille on kehittynyt maamme mittakaavassa merkittävä sisävesikalastuksen osaamiskeskittymä, jonka yhteistyökuvioita ja hyviä käytäntöjä voidaan hyödyntää myös muualla. Hyvien käytäntöjen ja osaamiskeskittymien hyödyntämisessä ja kehittämisessä keskeisessä roolissa ovat muut kalatalous- ja Leader-ryhmät niin kansallisesti kuin kansainvälisesti. Hyviä käytäntöjä voidaan levittää myös kalatalousryhmiin kuulumattomille alueille, kuten Pirkanmaalle.

Kalanviljelyksessä uusien viljelytekniikoiden käyttöönotto vaatii yhteistyötä niin valtakunnallisella kuin kansainvälisellä tasolla. Uusien viljelytekniikoiden kehittämisestä hyvä esimerkki on mm. kiertovesiviljely. Alueelle on suunnitteilla ainakin yksi uusi kiertovesilaitos, joka tuottaisi poikkeuksellisesti sekä ruokakalaa että istukaskaloja.

5.1.3 Yrittäjien ja viranomaisten koulutus

Toimenpiteen avulla esitetään yrittäjille ja työntekijöille suunnatun ympäristö, laatu- ja hygieniakoulutuksen järjestämistä, jonka avulla pystytään parantamaan lopputuotteiden ja toiminnan laatuun sekä pienentämään toiminnan aiheuttamia ympäristövaikutuksia. Koulutuksen järjestämisessä tehdään yhteistyötä asiantuntijoiden sekä alueen oppi- ja tutkimuslaitosten kanssa. Alueen viranomaisia koulutetaan myös ymmärtämään kalankäsittelyä ja kala-alaa. Lisäksi viranomaisten kanssa tehdään läheistä yhteistyötä mm. käsittely- ja jalostustilojen suunnittelussa.

5.1.4 Uuden tekniikan kehittäminen ja käyttöönotto

Toimenpiteen avulla edistetään elinkeinokalatalouden kannattavuuden parantamista ottamalla käyttöön ja kehittämällä uusia pyydys- ja viljelytekniikoita. Uuden teknologian ja tuotantomenetelmien käyttöönotolla voidaan pienentää myös kalastuksen ja kalanviljelyn

aiheuttamaa ympäristökuormitusta. Toimenpiteessä edistetään investointeja, jotka lisäävät elinkeinokalatalousyritysten energiatehokkuutta, vähentävät toiminnan aiheuttamaa ympäristökuormitusta, sekä edistävät työssä jaksamista ja tuotannon sekä tuotteiden hygieniatason ja laadun parantamista.

Kalanviljelyssä toimenpiteellä kannustetaan alan yrityksiä ottamaan käyttöön nykyaikaisempia viljelytekniikoita, kuten kiertovesitekniikka. Kalanviljelyn osalta toimenpiteen avulla pyritään selvittämään voidaanko vesiviljelyssä käytettävän rehun laadun parantamisella ja ruokintakäytäntöjen kehittämällä pienentää vesiviljelyn aiheuttamia ravinnepäästöjä samalla kun parannetaan toiminnan taloudellista kannattavuutta.

Lisäksi toimenpiteen avulla tuetaan EU:n vesipuitedirektiivin edellyttämien maa-altaiden korvaamista keinoaltailla. Tässä tavoitteessa keskeisessä roolissa on neuvonta ja aktivointi sekä erilaisten rahoituskanavien hakeminen tarvittavien investointien toteuttamiseksi.

Kalanviljelyksen kehittämisessä tehdään yhteistyötä kalankasvattajien, Suomen kalankasvattajaliiton ja Luonnonvarakeskuksen kanssa. Lisäksi kalanviljelyn kehittämisessä tehdään läheistä yhteistyötä koulutus- ja tutkimuslaitosten ja alan johtavien yritysten kanssa (mm. Imatralainen Kuhina Oy).

5.2 Infrastruktuurin ja toimintaympäristön kehittäminen

5.2.1 Infrastruktuurin kehittäminen ja investointien suunnittelu

Toimiva elinkeinokalataloutta palveleva infrastruktuuri luo vahvan perustan elinkelpoiselle elinkeinokalataloudelle ja tehokkaalle logistiikalle. Korkean hygieniatason ja laadun ylläpitäminen vaatii laadukkaan ja tehokkaan logistiikkaketjun, sekä toimivat perkaus, pakkaus- ja vastaanottotilat. Myös kalan viilennykseen käytettävien jäiden riittävä ja edullinen saatavuus luo pohjan laadukkaalle ja kannattavalle elinkeinokalataloudelle.

Alueen laajuudesta ja kalastajien harvasta sijoittumisesta johtuen kalasatamista ei voida rakentaa jokaista alueen ammattikalastajaa hyödyntävää verkostoa. Tämän vuoksi alueelle pyritään saamaan vähintään kaksi uutta kalojen vastaanottopistettä, jotka sijaitsevat riittävän lähellä sekä päämarkkina-alueita että kalastusalueita. Vastaanotto pisteiden yhteydessä voi olla myös perkuu ja pakastustilat sekä jäähileasema. Päijät-Hämeen ja Kuhmoisten kunnan osalta järvikalan pyynti keskittyy Päijänteelle sekä osin Ruotsalaiselle ja Vesijärvelle. Padasjoen kunnasta löytyy toimiva kalasatama ja Kuhmoisiin sellainen on suunnitteilla. Kalojen ja kalatuotteiden päämarkkina-alue on edellä mainitun alueen osalta Lahdessa ja pääkaupunkiseudulla. Tämän vuoksi uuden vastaanotto pisteen sijaintipaikkana toimii parhaiten Asikkalan kuntakeskus Vääkylä. Keski-Suomen vastaanotto pisteelle luontevin paikka lienee Jyväskylä tai sen lähialueet.

Kalojen vastaanottopisteiden rakentamisen lisäksi toimenpiteen avulla tuetaan liikkuvien kalankäsittelytilojen kehittämistä. Lisäksi kalatalousryhmä tekee selvityksen jäähileiden saatavuudesta ja käynnistää tarvittaessa hankkeita jäähileasemien lisäämiseksi. Jäähileasemat voivat palvella elinkeinokalatalouden harjoittajien lisäksi myös alueen muuta yritystoimintaa, väestöä ja matkailijoita. Laajentamalla jääasemien käyttäjäkuntaa saadaan myös jääasemien käyttömaksut pidettyä kohtuullisina. Toimiva esimerkki laajasti käytetyistä jääasemista löytyy mm. Lapista Inarin kirkonkylän ja Veskonien satamista.

Toimenpiteen avulla edistetään myös alueen ruokakalantuottajien toimenpiteitä toimivien ja modernien perkuu- ja tuotantotilojen, sekä -laitteiden rakentamiseksi ja käyttöönottamiseksi.

5.2.2 Luonnonravintolammikkokapasiteetin lisääminen ja vesiviljelyn uudet sijoituspaikat

Alueella käytössä olevat luonnonravintolammikot alkavat tulla nykyisen käyttöikänsä loppuun, jonka seurauksena niiden tuotto putoaa. Toimenpiteen avulla selvitetään mahdollisuuksia lisätä alueen luonnonravintolammikoiden tuotantokapasiteettia rakentamalla kokonaan uusia lammikoita sekä peruskorjaamalla vanhoja lammikoita. Luonnonravintolammikoiden lisäksi selvitetään myös muiden mahdollisten vesiviljelyyn sopivien laitosten potentiaalisia sijaintipaikkoja. Tällaisista potentiaalisista sijaintipaikoista voidaan mainita mm. Äänekoskelle suunnitellun uuden biotuotetehtaan alue, jossa voidaan käyttää hyödyksi tehtaan tuotantoprosessissa syntyvää hukkalämpöä. Uusien laitosten rakentamista helpotetaan avustamalla esimerkiksi ympäristölupien hakemisessa.

5.2.3 Yritystoiminnan ja verkostoitumisen tukeminen

Toimenpiteen avulla pyritään helpottamaan kynnystä uuden yritystoiminnan aloittamiseksi sekä yritystoiminnan kehittämiseksi. Kalatalousalan toimijat kokevat usein yrittämiseen liittyvät asiat vastentahtoisina ja hankalina. Tähän on synnä tiedon ja ohjauksen puute. Toimenpiteen avulla tuetaan myös yritystoiminnan kehittämistä sekä elinkeinokalatalousyritysten sukupolvenvaihdoksia. Yritystoiminnan käynnistysvaiheen tukemisessa, sekä liiketoiminnan kehittämisessä keskeisessä roolissa on verkostoituminen eri alojen asiantuntijoiden kanssa. Toimenpiteen avulla pyritäänkin lisäämään yritysneuvontaa tekevien elinkeinoyhtiöiden, neuvontajärjestöjen, yrityskummien ja oppilaitosten välistä yhteistyötä.

Toimenpiteestä on myös mahdollista rahoittaa toimenpiteitä, jotka tähtäävät uusien rahoitusmuotojen kehittämisestä elinkeinokalatalouteen liittyvien infrastruktuurihankkeiden rahoittamiseen. Lisäksi toimenpiteestä voidaan rahoittaa myös hankkeita, jotka tähtäävät uusien kalavesien hankintaa ammattikalastajien käyttöön. Alueelta löytyy lisäpotentiaalia ainakin suomukalan, erityisesti kuhan, verkko- ja rysäpyynnin lisäämiselle vajaakalastetuille järville. Esteenä uusien kalavesien saamiselle ammattikalastuksen käyttöön on usein vesialueiden omistajien järjestäytymättömyys ja tiedon puute ammattikalastuksen vaikutuksista alueen kalakantojen kestävyys. Ratkaisuna näihin pulmiin on tiedotuksen ja

yhteistyön lisääminen ammattikalastajien ja vesialueiden omistajien välillä. Kalastusmatkailun osalta toimenpiteen avulla pyritään luomaan lupajärjestelmä, joka takaa vaivattoman lupien saannin matkailuyrittäjälle.

5.2.4 Kalastajakulttuurin säilyttäminen ja ammattikalastuksen turvaaminen

Toimenpiteen avulla edistetään elinvoimaisen kalastajakulttuurin säilymistä ja uusien nuorten yrittäjien saamista alalle. Toimenpiteestä voidaan rahoittaa esimerkiksi hankkeita, joiden avulla pyritään järjestämään aloittaville ammattikalastajille suunnattua pienimuotoista kalastajakoulutusta, jossa painotetaan yrittäjyyteen liittyviä asioita. Lisäksi toimenpiteen avulla luodaan aloittaville ammattikalastajille mahdollisuuksia verkostoitua pitempään alalla toimineiden yrittäjien kanssa ja näin saada käyttöönsä alan ns. hiljaista tietoa. Toimenpiteestä on mahdollista tukea myös ammattikalastajien työergonomiaan ja työssä jaksamiseen tähtäävää koulutusta.

Osana kalastajakulttuurin vahvistamista kalatalousryhmä tarjoaa toiminta-alueensa kouluille ns. kummiluokkatoimintaa, jossa koululuokka saa tehostettua kalastusalan ja kalankäytön opetusta. Kummiluokkatoiminta on suunnattu ala-asteikäisille lapsille. Lisäksi kalatalousryhmä edistää alueen lapsille ja nuorille suunnattujen kalastusleirien järjestämistä, joiden avulla saadaan levitettyä kalastuksen ja kalankäyttöön liittyvää tietoutta. Kummiluokkatoiminnan ja leiritoiminnan tarkoituksena on edistää kalankäyttöä sekä saada nuoret kiinnostumaan kalastuksesta myös mahdollisena ammattina.

Osana ammattikalastuksen turvaamisessa kalatalousryhmä keskittyy ehkäisemään ja vähentämään kalastuksen ja elinkeinokalatalouden ympärillä olevia konflikteja, jotka vaikeuttavat ja haittaavat elinkeinokalatalouden toimintaa ja kehittämistä. Konflikteja on esiintynyt esimerkiksi kalavesille pääsyn, kalankasvatuslaitosten sijoittumiseen ja kalastuksen kestävyysliittävissä kysymyksissä. Konfliktien ehkäisemisessä keskeisessä roolissa on alan toimijoiden, vesialueiden omistajien, kuluttajien ja ympäristöjärjestöjen välisen vuoropuhelun edistäminen sekä tehokas viestintä.

5.3 Uusien tuotteiden ja markkinoinnin kehittäminen

5.3.1 Uusien tuotteiden ja markkinoinnin kehittäminen

Toimenpiteen avulla tuetaan kalatuotteiden jatkojalostamisen, kalan kaupakunnostamisen sekä uusien kaupalliseen vesiviljelyyn sopivien lajien kehittämiseen tähtäviä hankkeita. Toimenpiteen avulla voidaan toteuttaa myös vajaakalastettujen kalalajien jatkojalostamiseen sekä raputalouden kehittämiseen tähtäviä hankkeita. Toimenpiteestä voidaan tukea myös matkailukalastuksen lisäämiseen tähtäviä tuotekehitys ja testaushankkeita, sekä yrittäjien tuotekehitykseen tähtäviä yhteistyöhankkeita. Toimenpiteen avulla kannustetaan alueen ammattikalastajia hyödyntämään matkailukalastusta lisätulonlähteenä. Toimenpiteen avulla voidaan tukea myös matkailukalastuspalveluiden tuottamiseen liittyvän ammatillisen ja / tai turvallisuuteen liittyvän koulutuksen järjestämistä palveluntarjoajille (vuokraveneenkuljettajan tutkinto, turvallisuuskoulutuksien ja suunnitelmien teko jne.).

Toimenpiteen avulla voidaan tukea myös kalataloustuotteiden ja kalastusmatkailun menekinedistämiseen, sekä kalankäytön ja kalankäsittelytietouden parantamiseen liittyviä hankkeita. Kalastusmatkailu kehittäminen liittyy kiinteänä osana alueella sijaitsevan Päijänteen kansallispuiston sekä perustettavan Konneveden kansallispuiston ekosysteemipalveluiden kehittämiseen. Toimiva kalastusmatkailu lisää kansallispuistojen saavutettavuutta ja tunnettuutta sekä luo uusia ansaintamahdollisuuksia alueen asukkaille ja yrityksille. Kansallispuistojen kehittämiseen ja kalastusmatkailun kehittämiseen liittyviä hankkeita tehdään yhdessä paikallisten Leader-ryhmien kanssa.

5.3.2 Myyntikanavien monipuolistaminen ja kaupan yhteistyön kehittäminen

Toimenpiteen avulla edistetään uusien kalan myyntikanavien monipuolistamista sekä alkutuottajien, jatkojalostajien ja kaupan välisen yhteistyön kehittämistä. Sisä-Suomen kalatalousryhmän toiminta-alueella on varsin vähän kalakaupan alan yrityksiä. Kalakauppa on keskittynyt vahvasti tukkuliikkeille ja suurille kauppaketjuille. Tämä on johtanut tuotteiden huonoon hintakehitykseen. Kalakaupan kehittäminen vaatii koko tuotantoketjun volyymin lisäämistä sekä toiminnan, keräilyn ja logistiikan kehittämistä.

Toimenpiteen avulla voidaan kokeilla myös uusien kalan myyntikanavien, kuten nettikaupan ja suoramyynnin kehittämistä. Toimenpiteessä voidaan kokoille ja kehittää myös kalan ja kalatuotteiden vientitoimintaa ulkomaille.

5.4 Määrälliset tavoitteet

Uudet yhteistyöverkostot	7 kpl
Uudet yhteistyöalueet	10 kpl
Uudet työpaikat tai uudet yrittäjät (myös spv)	10 kpl
Nuoret alle 30-v. yrittäjä	5 kpl
Säilytetyt kokopäiväset ja ympärivuotiset työpaikat	10 kpl
Uudet kalanjalostuksen ja kalatuotteiden kaupan alan yritykset	2 kpl
Liikevaihdon kasvu kehittämistoiminnassa mukana olevilla yrityksillä	10 %
Investoinnit kalan vastaanottopisteiden rakentamiseksi	2 kpl
Jäähileasemainvestoinnit	5 kpl
Luonnonravintolammikoiden peruskorjau	15 kpl
Uusien luonnonravintolammikoiden rakentaminen	5 kpl
Uudet kalanviljelylaitokset	1 kpl
Peruskorjatut kalanviljelylaitokset / uusi tuotantotekniikka	2 kpl

5.5 Ohjelman rahoitus

KUNTARAHOITUS ¹ (10 %)	111.000 €
EU+VALTIO (65 %)	1.000.000 €
<u>YKSITYINEN RAHOITUS (25%)</u>	<u>277.500 €</u>
KOKONAISRAHOITUS (100 %)	1.388.500 €

Rahoituksen jakautuminen toimintalinjoittain

1. OSAAMISEN, LAADUN JA INNOVAATIOIDEN KEHITTÄMINEN 30 %
2. INFRASTRUKTUURIN JA TOIMINTAYMPÄRISTÖN KEHITTÄMINEN 40 %
3. UUSIEN TUOTTEIDEN JA MARKKINOIDEN KEHITTÄMINEN 30 %

Kalatalousryhmän hallintoon tullaan käyttämään ohjelmakauden aikana noin 10 % ohjelman julkisesta rahoituksesta. Hallintoon käytetään pääsääntöisesti kuntarahoitusta. Ohjelman toimenpiteiden ja kentän aktivointitoimenpiteisiin tuullaan kohdentamaan noin 40 % ohjelman toimintalinjojen mukaisesta rahoituksesta. Osa aktivoinnin kautta syntyvistä toimenpiteistä tullaan rahoittamaan Suoraan ELY -keskusten kautta haettavien hankkeiden avulla. Strategian toteuttamiseen tullaan käyttämään mahdollisuuksien mukaan myös muita rahoituskanavia, joita ovat esimerkiksi Maaseuturahasto ja ESR.

---

¹ Kuntarahoituksesta vastaavat Laeder-toimintaryhmät. Laskennallinen kuntaraha on 3000 € / kunta. Mahdolliset kuntaliitokset eivät vaikuta kuntarahaan pienentävästi vaan kuntaraha laskutetaan kuntien 31.12.2014 olevan kuntamäärän mukaisesti.

6. KALATALOUSRYHMÄN HALLINTO JA AKTIVOINTI

6.1 Päätöksenteko

Sisä-Suomen kalatalousryhmän hallinto toteutetaan edellisen ohjelmakauden aikana muualla Suomessa saatujen kokemusten perusteella yhteistyössä alueen Leader-toimintaryhmien kanssa, joista jokaisella on yli 10-vuoden kokemus paikallislähtöisestä kehittämistoiminnasta.

Sisä-Suomen kalatalousryhmän hallinnosta vastaa Hämeen ELY -keskuksen alueella toimiva Päijänne-Leader ry, joka myös palkkaa strategian toteutukseen tarvittavat hallintohenkilöt ja aktivaattorit. Kalatalousryhmän kirjanpidosta vastaa Päijänne-Leader ry:n kirjanpitäjä. Päijänne-Leader ry:n toimitilat sijaitsevat Asikkalan kunnassa Päijännetalossa.

Päijänne-Leader ry:n päätöksenteosta vastaa hallitus, johon kuuluu puheenjohtaja mukaan lukien 13 varsinaista ja 13 varajäsentä. Päijänne-Leader ry:n hallituksessa noudatetaan Leader -periaatteiden mukaista kolmikantaperiaatetta. Päijänne-Leader ry:n hallitus vastaa kalatalousryhmän toimeenpanosta ja päätöksenteosta.

Kalatalousryhmän päätöksenteon valmistelua ja ohjelman toimeenpanoa varten Päijänne-Leader ry:n hallitus asettaa Sisä-Suomen kalatalousryhmän johtokunta -nimisen jaoksen, jonka tehtävänä on valmistella kalatalousryhmän toimintaan liittyvät päätösesityksen Päijänne-Leader ry:n hallitukselle. Kalatalousryhmän johtokuntaan kuuluu 10 - 12 jäsentä ja heidän henkilökohtaiset varajäsenet. Yksi kalatalousryhmän jäsenistä tulee olla Päijänne-Leader ry:n hallituksen nimeämä. Kalatalousryhmän johtokuntaan nimetään jäsenet siten, että siellä ovat edustettuina tasapuolisesti matkailu- ja kalastusalueen yritykset ja yhteisöt, sekä kuntien ja toimintaryhmien edustajat.

6.2 Hankeprosessi

Sisä-Suomen kalatalousryhmä noudattaa hankkeiden haussa jatkuvan haun periaatetta. Kalatalousalueelle saapuvat hankkeet tulevat vireille alueelliseen ELY-keskukseen (Hämeen ELY-keskus), joka merkitsee saapuvat hakemukset diaariin, sekä varmistaa että hakemukset ja hakija täyttävät niille asetetut sisällölliset ja laadulliset velvoitteet. Tämän jälkeen ELY-keskus pyytää hankkeesta harkintavaltalausannon Päijänne-Leader ry:ltä ja edelleen Sisä-Suomen kalatalousryhmän johtokunnalta. Kalatalousryhmän johtokunta tulee käsittelemään sille saapuneita lausuntopyyntöjä / hankehakemuksia noin 4 kertaa vuodessa.

Kalatalousryhmän johtokunta tekee hankehakemukista päätösesityksen Päijänne-Leader ry:n hallitukselle, joka tekee esityksen pohjalta lopullisen harkintavaltalausannon toimivaltaiselle ELY-keskukselle. Päijänne-Leader ry:n hallitus ei voi poiketa harkintavaltalausunnossaan kalatalousryhmän johtokunnan päätösesityksestä ilman painavaa syytä Riittävän painavana syytä voivat olla esimerkiksi haetun toimenpiteen lain- tai ohjelmanvastaisuus tai hakija yms. n luotettavuuteen (luotettavuus, riittävät taloudelliset resurssit yms.) liittyvät seikat.

Päijänne-Leader ry:n hallitus antaa lausuntonsa tiedoksi Sisä-Suomen kalatalousryhmän toiminta-alueen ELY-keskuksille ja Leader -toimintaryhmille.

Toimenpiteiden maksatusta haetaan säädösten mukaisesti aina toimivaltaisen ELY-keskuksen kautta, joka käsittelee maksuhakemukset sekä maksaa tuet hakijolle.

6.3 Hankkeiden valintakriteerit

Sisä-Suomen kalatalousryhmän strategiaa toteutetaan pääosin kalatalousryhmän myöntövaltuuden sekä Euroopan meri ja kalatalousrahaston kautta rahoitettavilla hankkeilla. Strategiaa voidaan toteuttaa myös tarpeen ja mahdollisuuksien mukaan ELY-keskuksen, Leader -toimintaryhmän tai esimerkiksi maakuntaliiton kautta toteutettavilla ja rahoitettavilla hankkeilla.

Kalatalousryhmän myöntövaltuuksista toteutettavissa hankkeissa noudatetaan seuraavia valintakriteereitä:

Pakolliset kriteerit:

- Hanke ja siinä toteutettavaksi suunnitellut toimenpiteet ovat Sisä-Suomen kalatalousryhmän paikallisen strategian sekä Euroopan meri ja kalatalousrahaston Suomen toimintaohjelman mukaisia.
- Hakijalla (tai tuen siirronsaajalla) tulee olla riittävät taloudelliset ja toiminnalliset edellytykset toimenpiteen toteuttamiseksi.
- Hakijan (tai tuen siirronsaajan), tuettavan toimenpiteen ja hakemuksen tulee täyttää lainsäädännössä, ohjelma-asiakirjassa tai hallinnollisissa määräyksissä sille / niille säädetyt kelpoisuusvaatimukset.
- Hankkeen tavoitteiden tulee olla selkeitä ja toteuttamiskelpoisia.
- Hankkeen kustannusten tulee olla kohtuullisia suhteessa hankkeen toimenpiteisiin ja tavoitteisiin.

Täydentävät kriteerit

Pakollisten hankekriteereiden hankkeita arvioitaessa kiinnitetään huomiota mm. seuraaviin täydentäviin hankekriteereihin:

- Hanke toteuttaa riittävästi paikallislähtöisen kehittämisen peruseriaatteita, joita ovat: alueperusteisuus, alhaalta-ylös-periaate, paikallinen kumppanuus, monialaisuus, innovatiivisuus, alueiden välinen ja kansainvälinen yhteistyö sekä verkostoituminen.
- Hankkeen kautta luodaan suoraan tai välillisesti mahdollisuuksia uusien työpaikkojen tai yritysten syntymiselle tai edistetään uusien yrittäjien tai nuorten saamista alalle.
- Hankkeessa toteutetaan tai edistetään elinkeinokalatalouden infrastruktuurin parantamista, rakentamista tai niihin tähtäävien suunnitelmien tekemistä.

- Hankkeessa edistetään alueella uusien innovaatioiden käyttöönottoa, kehittämistä tai kokeilemista.
- Hankkeessa edistetään uusien tuotteiden, tuotantomenetelmien tai tuotteiden laadun parantamista.
- Hankkeessa edistetään energiansäästöä, uuden ympäristölle vähemmän haitallisen teknologian käyttöönottoa sekä vähähiilisempään talouteen siirtymistä.

Täydentäviä kriteereitä arvioidaan suhteessa hankkeen kustannuksiin ja hankesuunnitelmassa ilmoitettuihin toimenpiteisiin.

6.4 Viestintä ja aktivointi

Sisä-Suomen kalatalousryhmän yksi tärkeimmistä tehtävistä on elinkeinokalatalouden toimijoiden aktivointi alueella sekä rahoitusmahdollisuuksista tiedottaminen. Osana aktivointia ja tiedotustoimintaa Sisä-Suomen kalatalousryhmä osallistuu aktiivisesti hankkeiden suunnitteluun ja toimeenpanoon.

Sisä-Suomen kalatalousryhmän keskeinen menestyksen tae on hyvin hoidettu viestintä ja tiedotus. Kalatalousryhmälle laaditaan viestintäsuunnitelma, jossa määritellään kohderyhmät, viestinnän tavoitteet ja mittarit, pääasialliset viestintävälineet sekä toimenpiteet karkeasti aikataulutettuna. Viestintäsuunnitelmaa päivitetään vuosittain kalatalousryhmän toimintasuunnitelman tarkastelun yhteydessä.

Tiedottamisen tärkein tehtävä on viestiä alueen toimijoille kalatalousohjelman mahdollisuuksista ja kalatalousryhmän työstä. Avoimen ja informatiivisen viestinnän kautta alueen toimijat ottavat asian omakseen ja osallistuvat ohjelman toteuttamiseen.

Hyvällä viestinnällä lisätään hanketietoutta, kerrotaan kalatalousryhmän tuloksista, edistetään strategian toteutumista ja pidetään yllä hyviä suhteita sidosryhmiin. Päätäjille ja sidosryhmille on tärkeää kertoa elinkeinokalatalouden nykytilasta alueellamme, sen kehittymisestä ja merkityksestä.

Ammattikalastus on jatkuvasti hiipunut alueellamme ja onkin erittäin tärkeä viestiä avoimesti ja asiapitoisesti ammattikalastuksen toiminnasta ja sen ympäristövaikutuksista. Kotimaisen lähikalan kulutus on vähentynyt, joten myös kuluttajille on tärkeä tuoda esiin alueen ammattikalatalouden tuomat mahdollisuudet kehittää omaa kulutuskäyttäytymistään. Kuluttajaviestinnässä tulee myös tuoda esiin lähikalan käytön monipuolisuus ja mahdollisuudet.

Kalatalousryhmän toiminnan aktivointia ja viestintää hoidetaan yhteistyössä alueen muiden elinkeinokalatalouden toimijoiden, Leader -toimintaryhmien sekä alueen elinkeinollisten kehittäjäorganisaatioiden kanssa. Sisä-Suomen kalatalousryhmälle palkataan Aktivaattori, jonka tehtävänä on alueen aktivointi ja hankesuunnittelussa avustaminen sekä käynnissä olevien hankkeiden totutuksen seuraaminen ja avustaminen. Aktivaattorin tehtävänä on myös luoda ja ylläpitää alueella olevia elinkeinokalatalouden kehittämiskumppanuuksia.

7. LIITTEET